

דודשי השם

מאמרים ופנינים יקרים לשולחן השבת מאת גדולי תורה ודבני ביהמ"ד 'דודשי'
בתוספת רעיונות משיעוריו ותורתו של הגאון הינוקא שליט"א

פרשת וארא כ"ח בטבת תשפ"ג

מאמר הרב

מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א מראשי ביהמ"ד 'דודשי ה'"

צמיחת הישועה מתוך נקיות המחשבה

הנה מלחמת היצר עם האדם אינה אלא על ידי שנכנס לדעתו ומביא לו סיבות ליפול ברוחו, ומחשיך לו את חדרי המחשבה, ולאחר מכן מביא אותו להוציא בפיו צרופים ודיבורים לא טובים, ומשם שולט עליו במעשה. וכך אומר היצר לאדם, שהנה המחשבה כבר חשוכה וגם המעשה, ואם כן בודאי שזה מה שיהיה גם לעתיד, ובזה סוגר את האדם ברוחניות ובגשמיות.

בפסוקי התורה על גלות מצרים מוזכר שם 'אלהים' 'ותעל שוועתם אל האלהים, וישמע אלהים את נאקתם, ויזכור אלהים את בריתו, וירא אלהים את בני ישראל, וידע אלהים' שמאחר שהכירו ישראל וידעו בדעתם רק את מידת הדין, ראו בזה את הבורא כמי שמנהיג אותם בדין, והיו שרויים בצער ובמרירות, ובזה המשיכו את ההנהגה בדרך של דין, ואחרי העבודה הקשה, נכבלו הנפש והרוח שלהם במאסר גדול, שלא יכלו לצאת, והיה להם מעין מסך על העינים, שראו רק צירוף של דין.

כי כך עשה פרעה הרשע, שחדר למחשבתם ודיכא את רוחם, עד ששלט גם על הדיבורים והמעשים שלהם, באופן שנמנע מהם לפתוח פה בדיבור טוב ובתפילה, וגם במחשבה לא ראו תקוות אור לחשוב דבר טוב לעצמם, ולא יכלו לצייר שום 'ציאה לחירות, כמו שכתוב 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה'. כי במהות שלהם היו מחוברים לעבדות - במחשבה דיבור ומעשה. ומשה רבינו היה צריך להוציא את המהות שלהם ממצרים, כי אם יוציאו עבד משערי המדינה בה הוא היה משועבד, עדיין יישאר עבד במהותו. ולכן היה צריך לתהליך של עשרת המכות - שמטרתם היתה להפוך את דעתם בהדרגה מדעת של 'עבד' לדעת של 'בן חורין'.

וזה שכתוב 'ויאמר אלהים אל משה אהיה אִתְּךָ אֶהְיֶה... וְאָמַר אֶלְכֶם מִעַנִּי מִצְרִים... אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ', כלומר, שמצידו יתברך אין שום שינוי, ויש תמיד לפניו את שלמות הטוב ליתן לישראל, והחילוק הוא רק מצד האדם, שעל ידי מעשיו ומחשבותיו משנה את צירופי שמות הקודש לצירופים של דין. ולכן תאמר להם שגאולתם תלויה בכך שיתחילו להאיר את

מחשבתם בדעת האמת של האמונה ואהבת ה' אליהם, ויציירו מחשבות של בני חורין - 'ממלכת כהנים וגוי קדוש' היוצאים לארץ זבת חלב ודבש, וזוכים לענני כבוד ובאר ומן וכל טוב, ומשם יגיעו לדיבורים מתוקנים לפני ה', ובזה יוכלו לקום ולצאת ממצרים גם במעשה בפועל. זוהי דרך הגאולה הפרטית לכל אדם, שגם אם הוא רחוק מה' ברוך הוא ונמצא היכן שנמצא, צריך הוא להחליט בדעתו: אינני עוזב את מחשבת האמונה ברחמים האין סופיים של הבורא, ויהיה אשר יהיה, תמיד יהיו אצלי רק ציורים ומחשבות ודיבורים טובים על אהבת הבורא וישועה וטובה וברכה.

ואף אם נדמה לאדם שהוא סגור בחשיכה, זה אינו, כי השקיעות בגלות שייכת רק כלפי הגוף, אבל הראש והדיבור הם רק משועבדים בגלות, ואינם מסוגרים בה, ובידו ליישב דעתו ולהאיר שכלו, לעסוק בדיבורי אמת לפני ה' ולצאת לחורין.

כל אחד מאיתנו זקוק לגאולה פרטית מלבד הגאולה הכללית, ועלינו לפעול את ההשתדלות בכלים אשר יביאו את הישועה, שהם: להתחיל במחשבה מתוקנת באמונת הבורא, ולהתחבר להנהגת טובו יתברך, שהיא טובה אמיתית ושלמה, ולהאמין ברחמי ה' שאין להם שיעור וקץ כלל וכלל. כי בוודאי שה' יתברך חפץ שיהיה לנו תכלית הטוב, וכל צער וקושי אינם רק ממה שהאדם בבחירתו נטה במחשבתו אחרי הדין וההללה, ופגם במחשבתו ונתן כח למלכות הסטרא אחרא לאחוז בו, עד שלקחו גם את הדיבור שלו בגלות, ואינו יכול לפתוח פה מאליו בדיבור לפני ה', בבקשה נכונה והודאה, כבן השח לפני אביו כל אשר בלבבו, ומשם נשקע למעשה בצרות ובעיות. אבל כעת שהוא מרים ראשו ונושא עיניו לשמים, והוא בוחר בדרך האמונה הטהורה - שבודאי הוא יקר ואהוב לפני ה' כבן יחיד, והוא נחוש בדעתו שיצא לחירות גמורה, הוא מושך עליו רחמים גמורים משם אהי"ה, ויוכל לעסוק בדיבור ותפילה לפני קונו, לשמוח לפניו בהודאה ולהתפלל ולבקש בלב נכון, עד שייגאל לגמרי מכל היצרים והמיצרים, ויזכה לאור פני ה'.

המאמר ערוך מתוך שיעוריו של מו"ד גאון ישראל שליט"א

רבינו תם	יציאת שבת	כניסת שבת
18:13	17:39	16:47
18:08	17:36	16:44
18:08	17:36	16:44
18:12	17:39	16:47

בפתח הגליון

מאת הגאון הרב יעקב ישראל שליט"א

בסוף פרשת שמות אומר משה רבנו לפני הקדוש ברוך הוא: 'למה הרעתה לעם הזה, למה זה שלחתני, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך - הרע לעם הזה והצל לא הצל לא הצל את עמך'.

דברים אלו הלא נפלאים הם מהשגתנו: איך ידבר כך משה רבנו עליו השלום, אל אדון הכל ברוך הוא?

והפליא רבנו "הפלאך רבי רפאל ברוך" זכותו תגן עלינו, בעל ה"מי מנוחות", בבאורו את ישוב הכתובים. וכה באר.

הנה אחר שטען משה רבנו 'למה הרעתה... למה זה שלחתני', מיד אחר כך פותחת פרשת וארא במלים: 'וידבר אלהים אל משה, ויאמר אליו אני ה''. שם אלהים מסמל את הנהגת מדת הדין, ושם ה' מסמל את הנהגת מדת הרחמים.

וזו היתה טענת אדון הנביאים - שרצה להבין את דרכי הבורא ברוך הוא וסוד הנהגותיו עם ישראל.

הלא אם הבורא מתנהג עם ישראל במדת הדין, אם כן 'למה זה שלחתני לגאולם'?

שהרי הגאולה ודאי אינה אלא מצד מדת הרחמים, אבל בפעל מאז ששלחת אותי לדבר בשמך אל פרעה, שזו שליחות של רחמים - לגאול את עם ישראל, לא רק שלא נגאלו, אלא מאז אף 'הרע לעם הזה' - נהיתה הנהגה מחדשת של מדת הדין, ובתוספת.

ואם כן 'למה הרעתה' - שבה נמצא שפדין אתה גואלם, ולא ברחמים? ומשיב הכתוב 'וידבר אלהים אל

נערך ע"י המשפיע הגאון הרב שלום פרקש שליט"א

דרך חכמים

שביבי אור מהליכותיו ודרכו בקודש
של רבינו הגאון הינוקא שליט"א

לימוד הזוהר בהבנה

בשיעור בנר חמישי של חנוכה הביא מו"ר דברי הרבי הקדוש מקמארנא (בנתיב מצוותיך נתיב התורה שביל א אות לב, ובזוהר חי פ' וירא דף כה), שספר הזוהר כולו נכתב על ידי רבי אבא מפי החבראי קדישא של רשב"י, והיו נמצאים באמתחתו, וכשירד רב לבבל לקח עימו את הכתבים הללו, ומסר אותם לכל ראשי הישיבות שהיו שם שילמדו בספר הזוהר, וכך היה עד זמן הגאונים והרי"ף והרמב"ם, והיה הדבר בסתר ואפילו הרמב"ן לא ידע מזה, ונתנו אותו רק למי שידע סוד מעשה מרכבה. וידוע שבזכות ספר הזוהר יצאו מן הגלות, ורואים כמה אור יש בו, רשב"י העיד על עצמו שהיה צדיק יסוד עולם, ואמר שרק לעתיד לבוא בדור האחרון יהיה דור מעולה כמו הדור שלו, וזה מכח מה שזכה להשיג בחיבור שלו בשורש הפנימיות של התורה, שזה השתלשלות מלמעלה עד למטה בכל ההשפעות כולם, ויכל לפטור את העולם מן הדין, וזכה לגילוי של נשמת משה רבנו.

בזוה"ק ניתן למצוא את ביאורי ופירושי כל מצוות התורה, וגם מרן הבית יוסף מביא הרבה מספר הזוהר. והזכיר מו"ר על סדר השלחן ערוך מקומות רבים ששורש ההלכה הובא בזוה"ק, ויותר יתיישב לדברי הרה"ק מקמארנא שכל רבותינו גדולי חכמי התלמוד עד הרמב"ם היה לפניהם ספר הזוה"ק, וידוע שיטת הגר"א שבאמת הזוה"ק לעולם אינו חלוק עם התלמוד. ואמנם כמובן כאשר אנחנו רואים מחלוקת לפנינו, הלכה כפי הפשט.

עיקר הלימוד של הזוהר הקדוש, הוא ללמוד בהבנה, לקבל את הדעת של רשב"י. ואי אפשר להשיג פנימיות התורה מבלי לימוד הזוה"ק, ובו נמצא האוצר שאמרו רז"ל אין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים (ברכות לג:), שהוא מלא ביראת ה' ובדרך האמת של הקדושה והטהרה, הדעת שהבורא יתברך רוצה שילכו בה.

הטעות הגדולה ביותר היא שאדם חושב שהוא כבר מכיר את ה', ויודע לפני מי עומד, והתורה אומרת "ליראה את ה' הנכבד והנורא את ה' אלהיך" - שהאדם יהיה ירא וחרד לדבר ה' בכל צעד ושעל, ונופל עליו פחד מגדולת הבורא ברוך הוא. ככל שנתבונן ונבין מהי באמת התורה, ומהי הדרך שלה, מהי החשיבה שה' ברוך הוא מלמד אותנו, תיפול עליו אימתה ופחד.

רבותינו הקדושים השיגו יראה עילאה, וככל שהיינו קרובים יותר וסמוכים לדורות הקודמים, היו רואים את היראה ואת ההשפעה ואת הקדושה שלהם, ואת המדות הטובות והרחמים שלהם. וכשאנחנו לומדים את דבריהם הנוראים, זוכים לחוש איך הם היו יראים וחרדים על דברו של ה' ברוך הוא, ואיזה פחד היה יוצא מהם בשעה שהיו מתפללים לה' יתברך. התכלית של התורה היא להמליך את הבורא, ולהמשיך את אורו יתברך בכל העולם, וזה על ידי שנגדל כל יהודי ונרים אותו, ונגלה את האור של ה' בכל דבר ובכל צעד שנעשה.

כל דרך התורה היא לקחת אותה בשביל להרים ולנשא את עם ישראל, ללמוד ממנה כיצד להאיר את האור בנשמות ישראל ובכל הבריאה, וכך יתגדל ויתקדש שמו יתברך על ידי התורה, כאשר מתאחדים על ידה כל ישראל מתוך הבקשה והחיפוש אחר כבודו יתברך. וזה כל מטרת מה שנבחרנו לעם, וכמ"ש (ויקרא כב, לב) "ונקדשתי בתוך בני ישראל", שעל ידי שמתאחדים ביחד לגלות את רצונו יתברך, ולירא משמו הגדול, מתעלה ומתקדש כבודו יתברך לאין שיעור.

פניני דרך

פניני דרך ואבני יסוד משיעורי מו"ר הגאון הינוקא שליט"א
נלקט ונערך ע"י הגאון הרב אריה גרודזינסקי שליט"א
ראש ישיבת אור דוד

ימי השובבים

א. נהגו הקדמונים להתענות בימי השובבים"ם הקדושים. אולם הדור שלנו חלוש מאד, והגופים חלשים מאד, וכמעט שאין אדם שיכול להתענות מבלי להזיק לבריאותו, לכן בדרך כלל לא טוב לעשות תענית שתשבור את גופו ותחליש את כוחו - ונמצא שהוא יושב ומתענה, ומחכה כבר לסוף היום אימתי יוכל לשוב לאכילתו ושתייתו [אם לא ששבר כבר את כח גופו, ויכול להתפלל וללמוד תורה כראוי גם ביום התענית, ומזג הגוף שלו חזק מאד שאינו ניזוק מן התענית].

ולמעשה הנכון הוא שלכל היותר יתענה עד חצות היום, או שימיר את התעניות בצדקה. כי המטרה של התענית היא להכניע את היצר, אבל בדור החלוש הזה, לא בהכרח שהיצר הרע יסתלק מהתענית, בדרך כלל היצר הטוב הוא שייכנע ויחלש מן התענית, והיצר הרע נשאר, ולא יהיה לנו כח ויישוב הדעת ללמוד ולהתפלל. לכן יש לנו לנהוג בתבונה, כפי כוחנו.

ב. טוב לעשות פדיון תענית בכל ימי שני וחמישי, שיפדה אותו יום בצדקה, בכך שיתן לעניים את מעות דמי הסעודות שאוכל [ויוכל גם כן לעשות תענית הראב"ד, ולפרוש ממאכלים מתוקים וכדומה], ויעסוק במשך כל היום בתענית דיבור [ואם מדבר דברים המוכרחים בדיוק מה שנצרך, אין זה סותר לתענית דיבור]. ואם ידו משגת, יוסיף מעט ואפילו שליש יותר מדמי הסעודות, בכדי להדר בפדיון התענית.

ג. יש תיקון גדול שמועיל מאד לתיקון הקדושה, והוא שיעסוק בתיקוני ברכות בכוונה, ולברך ברכות הנהנין בקול רם ובכוונה, ולאכול בקדושה. וכתב רבינו יעקב אבוחצירא זיע"א, שעל ידי שמברך ברכות הנהנין בכוונה, מתקן עוון הברית, ויכול לפעול לאדם תיקון כאילו לא חטא מעולם.

ד. תיקון סעודה הוא לאכול רק מה שמועיל ומתאים לו לבריאות גופו וחזיון נפשו, ובאופן שיהיה לו יישוב הדעת, ושכל זך וצח ללמוד כראוי ולעבוד עבודת הקודש לפני ה' יתברך. ושיטול ידיו כראוי, ויברך בכוונה על נטילת ידים וברכת המוציא, ויאכל בנחת מתוך כוונה שיועיל לו בעבודת ה', ויחשוב מחשבות קדושות בשעת האכילה, וילמד דברי תורה על השלחן או יהרהר במשניות ובדברי תורה, [ויש נוהגים לקרוא תפילת השב של רבינו יונה אפילו בסיום הסעודה לפני ברכת המזון, וראה בצעטיל קטן לבעל הנועם אלימלך. וזה דבר גדול], וישב לברך ברכת המזון בגילה וברעדה לפני ה' ברוך הוא, ויברך ברכת המזון ממש בכוונה מילה במילה, אפילו אם יקח לו זמן רב לכוין בכל תיבה.

ה. יקפיד לברך מאה ברכות בכוונת הלב, וכל מי שממלא מאה ברכות בכל יום כאילו הקים את המשכן והעמידו על מאה אדנים, והוא מתברך במאה מיני ברכות (ריקאנטי בראשית כו, יב). וכאילו נתן צדקה כנגד שישים ריבוא מישראל (ריב"א בראשית כד, בשם רבינו יהודה החסיד), וכאילו קיים כל התורה, וקיים יראת ה' ואהבתו והלך בדרכיו יתברך (צרוך המור פ' עקב).

פניני משולחן שלמה

נערך מגליונות משולחן שלמה לרבינו הגאון הינוקא

חידוד וחידוש

מהו ושמ' ה' לא נודעתי להם

הנה אמר הקב"ה למשה (ו, ג) "וְאָרָא אֶל אֲבֵרָהֶם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְשָׁמִי ה' לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם", וישנם כמה פירושים מהו 'שמי' ה' לא נודעתי להם, רש"י פירש, שלא נכרתי להם בשם הוי"ה שהוא מדת האמת שלי שאני נאמן לקיים דברי, שהרי הבטחתי להם לגאול את ישראל ולא קיימתי. והרמב"ן ביאר זאת על התגלות הניסים, שלא נעשו לאבות ניסים של שינוי טבע, ורק למשה רבינו נעשו ניסים כאלו. אולם האבן עזרא פירש ש'שמי' ה' הוא מלשון שבועה, שנשבע הקב"ה שלא נגלה להם כפי שנגלה אל משה, וכן פירש הרס"ג בתרגומו (עמוד סח) שהוא מלשון שבועה, אבל פירש זאת בדרך תמיהה, וכי לא נשבעתי לאבות לתת לבניהם את ארץ ישראל. וכן פירשו רבינו חיים פלטיאל והרוקח בספר השם (עמוד צה, בפירוש השני) שהוא בדרך תמיהה, אבל פירשו שהוא שם הוי"ה, שאמר הקב"ה למשה, וכי לא נודעתי להם בשם הוי"ה כפי שנודעתי לך. והוסיף הרוקח, שנודע להם בכך שקיים הבטחתו שיפרו וירבו, כי בני ישראל פרו ורבו בארץ מצרים לרבבות.

האם המטה נהפך לנחש או לתנין

כתב האבן עזרא (ד, יז), שלפני משה נהפך המטה לנחש, כמו שנאמר במעמד הסנה (ד, ג) "וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ", ולפני פרעה נהפך לתנין, כמו שנאמר (ז, י) "וַיִּשְׁלַךְ אֹהֶרֶן אֶת מִטָּהוּ לִפְנֵי פְרָעֹה וּלְפָנָיו עֲבָדָיו וַיְהִי לְתַנִּין".

כנגד מה לקו המצריים בעשרת המכות

מובא במדרשים שלקו המצריים בכל עשרת המכות משה כנגד מדה במה ששעבדו לישראל, וכמו שאמר יתרו (יח, יא) "כִּי בִדְבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם".

מכת דם לקו בה שמנעו טהרה מישראל (שמו"ר ט, י). ועוד, ממפני שגזר פרעה "כֹּל הַבֶּן הַיְלֹד הַיֵּאֲרָה הַתְּשַׁלְּכֶהוּ" (א, כב), לפיכך דן את המים אשר ביאור (משנת ר"א ט).

מכת צפרדע, לפי שהיו משעבדים לישראל ואומרים להם הביאו לנו שקצים ורמשים (שמו"ר י, ד).

מכת כינים, לפי שהיו משעבדים לישראל שיכבדו את השווקים והרחובות, לכן לקה עפר מצרים בכינים (שמו"ר י, ז; משנת ר"א שם).

מכת ערוב, לפי שהיו אומרים לישראל צאו והביאו לנו דובים ואריות ונמרים, לפיכך הביא עליהם חיות מעורבבות (שמו"ר יא, ג). ועוד, שכאשר ביטלו את גזירת הלבנים, אמרו המצריים, הואיל ואין להם לישראל מלאכה להתעסק בה, יגדלו את בנינו, לפיכך הביא עליהם הקב"ה ערוב, וכשהיו אחד מישראל יוצא לשוק טעון ארבעה בני המצריים, היה הארי בא ונוטל אחד, והדוב אחד, וזאב אחד, ונמר אחד, וכשהיה חוזר, היה המצרי אומר לו, היכן הן בניי, וישראל אומר לו, בוא טול לך חשבון, ארבעה בנים נתת לי, בא הארי ונטל אחד, והדוב נטל אחד, והזאב נטל אחד, והנמר אחד (משנת ר"א שם).

מכת דבר, מפני שכאשר אבדו המצריים את בניהם במכת ערוב, אמרו, הואיל ואין להם לישראל מלאכה, ירעו את בהמתנו, לפיכך הביא הקב"ה עליהם דבר (שמו"ר יא, ד; משנת ר"א שם).

מכת שחין, לפי שכשאיבדו בהמותיהם בַּדָּבָר, אמרו המצריים, הואיל ואין להם לישראל מלאכה להתעסק בה, יסיקו לנו מרחצאות, אמר להם הקב"ה, אתם שעבדתם את עמי במרחצאות כדי לעדן עצמכם, אני נפרע מכם בשחין (שמו"ר יא, ה; משנת ר"א שם).

מכת ברד, מפני ששעבדו את ישראל לנטוע להם גינות ופרדסים, לפיכך הביא את גינותיהם ופרדסיהם במכת ברד (שמו"ר יב, ג; משנת ר"א שם).

מכת ארבה, מפני ששעבדו את ישראל לזרוע להם חטים ושעורים, לפיכך בא הארבה ואכל את כל יבולם (שמו"ר יג, ו).

מכת חושך, לפי שהיו כולאים את ישראל במקומות חשוכים, לפיכך הביא עליהם הקב"ה חושך (רבינו בחי יב, כט).

מכת בכורות, לפי שחשבו להרוג ישראל הנקראים בכורי של הקב"ה כמ"ש (ד, כב) "בני בכורי ישראל", לפיכך הרג הקב"ה את בכורי מצרים (רבינו בחי שם).

נפלאות מתורתך

מתי יחזרו שוב עשרת המכות

וְנִתְּנִי אֶת יָדִי בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת צְבָאִי אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשָׁפְטִים גְּדֹלִים (ז, י). מובא במדרש ויושע, שכל המכות שהביא הקב"ה על המצריים, יביא אותם הקב"ה כמו כן על אדום כאשר יצאו ישראל מן הגלות בימות המשיח. במצרים הביא עליהם מכת דם תחילה, וכמו כן יביא לעתיד על אדום, שנאמר (יואל ג, ד-ה) "וְנִתְּנִי מוֹפְתִים בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ דָּם וְאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׂן, הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לְפָנָיו בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא". במצרים הביא **צפרדעים** שהיה קולם גדול, כמו כן יעשה הקב"ה על אדום שישלח בהם קולות, שנאמר (ישעיה סו, ו) "קוֹל שָׁאוֹן מִעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל ה' מִשְׁלֵם גְּמוּלָה לְאֹיְבָיו". במצרים הביא עליהם הקב"ה **כינים** שהיו שורפין אותם, כמו כן יעשה לאדום, שנאמר (ישעיהו לד, ט) "וְנִהְפְּכוּ נִחְלִיָה לְזָפֶת וְעַפְרָה לְגַפְרִית וְהָיְתָה אֶרְצָה לְזָפֶת בְּעֶרְה". במצרים הביא עליהם **ערוב**, אף באדום יעשה כן, שנאמר (ישעיהו לד, יא) "וַיִּרְשׁוּהָ קֶצֶת וְקַפּוֹד וַיִּנְשׁוּף וְעָרַב יִשְׁכְּנוּ בָהּ". במצרים הביא הקב"ה **דבר**, אף באדום יעשה כן, שנאמר (יחזקאל לח, כב) "וְנִשְׁפַּטְתִּי אֹתוֹ בַּדָּבָר". במצרים הביא **שחין**, אף באדום יעשה כן, שנאמר (זכריה יד, יב) "וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגָּפָה אֲשֶׁר יִגַּף ה' אֶת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבָא עַל יְרוּשָׁלַיִם הַמֶּמֶךְ בָּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל רִגְלָיו וְעֵינָיו תִּמְקְנֶה בְּחִרְיָהוּ וְלִשְׁוֹנוֹ תִּמְקֶה בְּפִיָּהֶם". במצרים הביא **ברד**, כמו כן יעשה באדום, שנאמר (יחזקאל לח, כב) "וְאֲבַנֵי אֲלֻגְבִּישׁ אֵשׁ וְגַפְרִית אֲמַטִּיר עָלָיו". במצרים הביא **ארבה**, כמו כן יעשה באדום, שנאמר (יחזקאל לט, יז) "אֲמַר לְצִפּוֹר כָּל כָּנָף וְלָכֶל חַיַּת הַשָּׂדֶה הַקֹּבֵצוֹ וְבָאוּ". במצרים הביא **חושך**, כמו כן יעשה באדום, שנאמר (ישעיהו לד, יא) "וְנָטָה עֲלֵיהָ קוֹ תְהוֹ וְאֲבַנֵי בָהוּ". במצרים הביא מכה על **בכוריהם**, אף באדום יעשה כן, שנאמר (יחזקאל לב, ל) "שָׁמָּה נִסִּיכִי צָפוֹן פֶּלֶם וְכָל צִדֵּי אֲשֶׁר יִרְדּוּ אֶת הַחֲלָלִים בְּחִתֵּיתָם מִגְּבוּרָתָם בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ עֲרָלִים אֶת חֲלָלֵי חֶרֶב וַיִּשְׁאוּ כְלִמָּתָם אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר". במצרים **פרע מאלהיהם** ואחר כך פרע מהם, אף באדום יעשה כן, שיפרע מהשר שלהם תחילה ואחר כך יפרע מהם, שנאמר (ישעיה כד, כא) "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמָּרוֹם בְּמָרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה".

כיצד היה המטה עצמו עוסק בגאולת ישראל

וְהַמִּטָּה אֲשֶׁר נִהְפְּךְ לְנָחָשׁ תִּקַּח בִּידָךְ (ז, טו). מובא במדרש (ילקוט ש' שמות רמז קעא בשם מדרש אבכיר), שכיון שקיבל עליו משה לילך בשליחותו יתברך לגאול את ישראל, אמר לו הקב"ה "וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בִּידָךְ, ואם אין אתה עושה שליחותי, אפילו מקל זה הולך ועושה שליחותי. ואכן היה המטה בעצמו מדבר עם ישראל שיאמינו לבשורת הגאולה, וזהו שכתוב (שמות ד, ח) "וְהָיָה אִם לֹא יֵאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל הָאֵת הָרִאשׁוֹן וְהָאֲמִינוּ לְקוֹל הָאֵת הָאַחֲרוֹן", מהו 'לקול', אמר ריש לקיש, שהיה המטה מדבר לפני ישראל, עם משה הייתי במדין, ונהפכתי לנחש, ואח"כ נעשיתי מטה. ואף ידו של משה היתה מרימה את קולה ואומרת: טהורה הייתי, ונטמאתי בצרעת, וחזרתי ונטהרתי. וכל זה כדי להודיע גדולתו של הקב"ה.

פניני הלכה

ביון שהבטיח השי"ת שיביאם לארץ ישראל היכן נתקיימה ההבטחה

כתב הרמב"ם (יסודי התורה פ"ה ה"ד) שמסימני נביא אמת, שאם הבטיח על טובה ואמר שיהיה כך וכך, ולא באה הטובה שאמר, בידוע שהוא נביא שקר, שכל דבר טובה שיגזור הא"ל, אפילו על תנאי אינו חוזר. ויש להבין, שהרי הובטחו דור יוצאי מצרים לירש את הארץ, כמ"ש (ו, ח) "וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יְדֵי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב וְנִתְּנִיתִי אֹתָהּ לָכֶם מִוְרֶשֶׁה אֲנִי ה'", ומתו כולם במדבר. וביאר המנחת יהודה (במדבר כו, נה) שאכן התקיימה הבטחה זו, כי הנה דייק הכתוב לומר 'נתתי אותה לכם מורשה', ולא 'ירושה', לומר שלא יזכו דור יוצאי מצרים אלא 'להוריש' את הארץ לבניהם, אבל הם עצמם לא ירשוה, וכמובא במסכת בבא בתרא (דף ק"ז ע"ב) שבירושת הארץ ציוה הקב"ה שתחזור הנחלה ליוצאי מצרים, ויהיו המתים יורשים את החיים, ואחר כך יחזרו ויחלקו את הנחלה כמספר האחים לבית אבותם, אם כן זכו להורשה לבניהם, על אף שלא זכו הם עצמם לירש אותה.

מדוע נזהרים בשתיית מים כשחלה תקופת ניסן

כתב הרמ"א (יו"ד סימן קטז סעיף ה) שמנהג פשוט הוא שלא לשותות מים בשעת התקופה, וכן כתבו הקדמונים, ואין לשנות. ובספר קושיות לתלמיד מהר"ם מרוטנבורג (אות

רגל) כתב טעם לאיסור שתיית מים כ ש ח ל ה ת ק ו פ ת ניסן, מפני ש כ א ש ר נהפכו מי היאור לדם, ב א ו ת ה שעה נעשו כל המים שבעולם דם.

מִשָּׁה, וַיֹּאמֶר אֵלָיו - אֲנִי ה'. שְׁהִשִּׁיבוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲמַנֶם כְּשֶׁאֲנִי נִקְרָא בְּשֵׁם אֱלֹהִים הוּא מֵצֵד הַנְּהֻגֶת מִדַּת הַדִּין, אֲבָל בְּאוֹתוֹ רָגַע שָׁבוּ אֲנִי נִקְרָא עַל שֵׁם הַמְּשֻׁפָּט וְהַדִּין, בְּאוֹתוֹ הָרָגַע מִמֶּשׁ 'אֲנִי ה' - שְׁהִנֵּי מִתְּנַהֵג בְּמִדַּת הַרְחָמִים.

אֲצֵל הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, גַּם בְּשָׁעָה שָׁבוּ הוּא מִתְּנַהֵג בְּדִין עִם הָאָדָם - וְנִרְאָה כְּעֵינִי הָאָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲזָבוּ חֲלִילָה וּמִתְּנַהֵג עִמּוֹ בְּרַחוּק, צָרִיךְ הוּא לְדַעַת שֶׁבְּאֻמָּת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַדִּין מִמֶּשׁ, וּבְמְקוֹם הַמְּשֻׁפָּט מִמֶּשׁ - 'אֲנִי ה', יֵשׁ שֵׁם מִדַּת הַרְחָמִים וְטוֹב נִסְתֵּר שְׁעוֹד יִתְגַּלֶּה.

וְכֵמוּ שֶׁהוֹכַח בְּפִרְשָׁתְנוּ, שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁאֲנִי רוֹאִים בְּעֵינֵי בְּשׂוֹר שֶׁ'הִרַע לָעַם הַזֶּה', בְּאֻמָּת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עֲצָמָה כָּבֵד הַתְּחִיל תְּהִלָּתוֹ הַגָּאֹלָה.

וְלִכְּנֹן מִיָּד אַחֵר שֶׁטָּעַן מִשָּׁה 'לָמָּה הִרְעֵתָה' אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: "עֵתָה תִּרְאָה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעָה, כִּי בִיד חֲזָקָה יִשְׁלַחֶם."

'עֵתָה תִּרְאָה' - עֲכָשׁוּ מִמֶּשׁ, בְּתוֹךְ הַנְּהֻגֶת מִדַּת הַדִּין, כָּבֵד מִתְּחִילָה הַנְּהֻגֶת מִדַּת הַרְחָמִים שֶׁל - 'בִּיד חֲזָקָה יִשְׁלַחֶם'.

אֲנִי לְמִדָּה מִכָּה, שֶׁאִף אִם אָדָם רוֹאֶה שֶׁכָּעַת עוֹבֵר עָלָיו עֲנִין הַנִּרְאָה לוֹ בְּעֵינָיו כְּדִין וְצָרָה, וּמִרְגִּישׁ שֶׁ'הִרְעֵתָה', וְצוּקֵק הוּא "אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי", יֵשׁ לוֹ לֵידַע נֶאֱמָנָה, שֶׁגַּם בְּרָגַע זֶה מִמֶּשׁ, וּבְצָרָה זֹאת מִמֶּשׁ, שְׁעוֹבֵר הוּא מֵצֵב קֶשֶׁה בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, כָּעַת מִמֶּשׁ "אֲנִי ה'" - הַמְּנַהִיגוֹ בְּמִדַּת הַרְחָמִים.

וַיֵּדַע נֶאֱמָנָה שֶׁלֹּא עֲזָבוּ הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְ"בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר" (תהלים צא, טו), וּבּוֹדָאי עוֹד תִּתְגַּלֶּה מִדַּת הַרְחָמִים הַחוּצָה בְּמִלָּא הַעֲצָמָה, וְיִרְאָה הָאָדָם אֶת יְשׁוּעָתוֹ הַשְּׁלֵמָה.

לתגובות הערות והקדשות ניתן

לפנות לטל: 0548434755

לקבלת הגיליון במייל:

alonim.yanuka@gmail.com

חדש! קו דורשי

קשורה משמחת לציבור הקדוש

נפתח קו מיוחד גדוש במסרים נפלאים, שיעורים פינות יומיות ועוד, בו ניתן להתחדש בדברי אלוקים חיים מתורת רבני בית המדרש שליט"א על פי דעת רבינו הגאון הינוקא.

03-5502228

1

שלוחת העדכונים, פינות יומיות, ראיונות ועוד

2

שיעורים של מו"ר הגאון הינוקא (מתוך "קו שיעורי הינוקא")

3

שיעורי מורנו הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א

4

שיעורים מאת רבני ביהמ"ד "דורשי"

5

הנהגות ועובדות ממורנו ורבנו הגאון הינוקא

6

שלוחת הניגונים נינוני הינוקא ונינוני הקודש

7

השאלות הודעות למערכת

8

שלוחת השידורים החיים

9

להוספה או הסרה מרשימת התפוצה